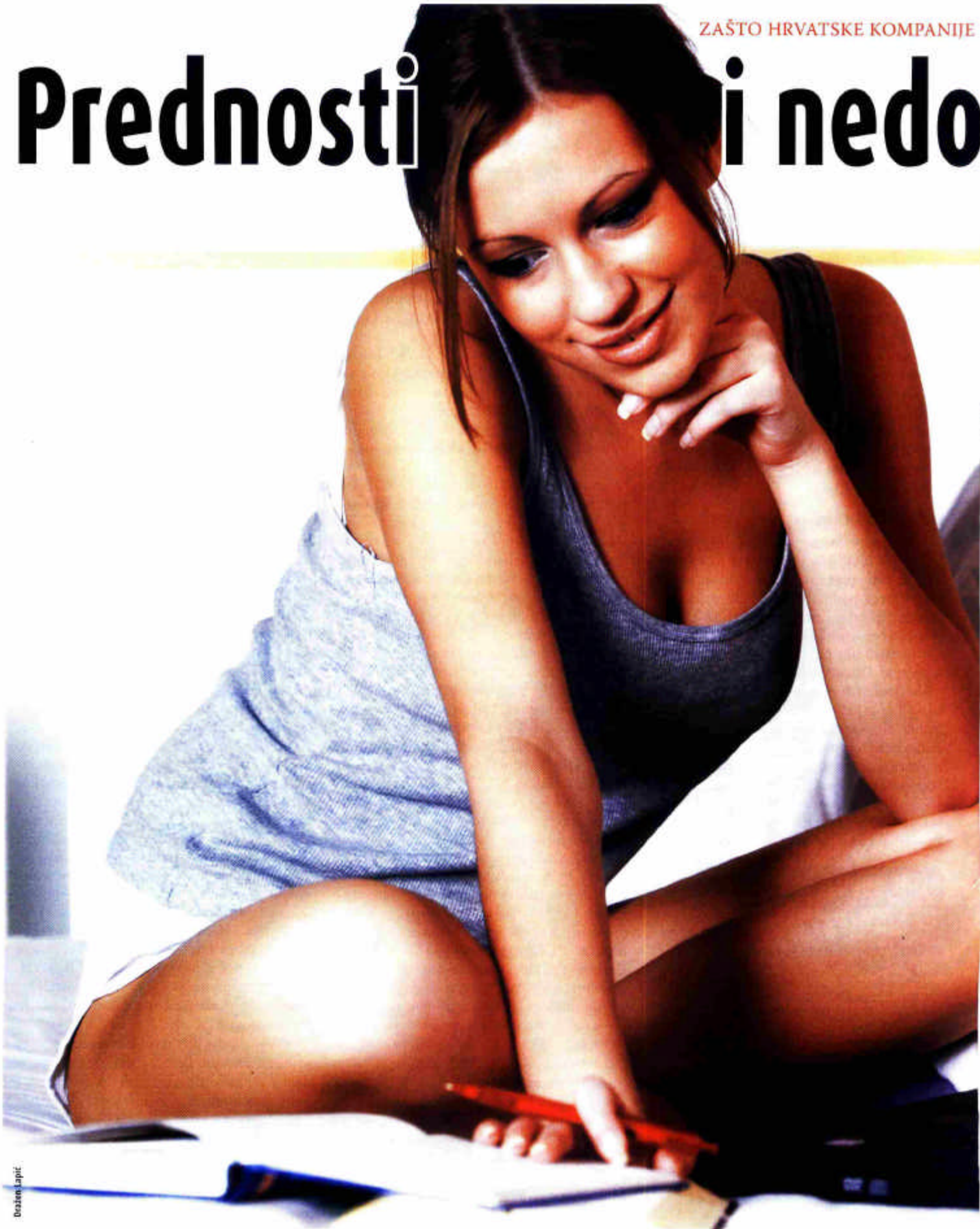

Tema tjedna

ZAŠTO HRVATSKE KOMPANIJE

Prednosti i nedo

Dražić Lapić

JOŠ NISU U VEĆOJ MJERI OTKRILE UČENJE PUTEM INTERNETA KAO DIO CJELOŽIVOTNOG OBRAZOVANJA

staci učenja na daljinu

Spora internetska veza u mnogim domovima u Hrvatskoj i još nedovoljno raširen adsl pristup internetu razlozi su zbog kojih e-učenje u nas nije eskaliralo u 'epidemiju', kao što je to slučaj u razvijenijim zemljama

Pišu: Marija Ott Franolić
i Dragana Radusinović

Nisam morao kupovati informatičke knjige, što je praktično s obzirom na to da sva informatička literatura brzo zastarijeva, kaže Siniša Babić, voditelj tehnološkog procesa u Plivi, jedan od još rijetkih polaznika online tečajeva u Hrvatskoj. Babić je u organizaciji Cognite, hrvatske tvrtke specijalizirane za e-učenje (e-learning), završio obrazovne programe iz područja informatike. Učio je obrađivanje pristupa računalnim bazama podataka te kako se u njih unose i obrađuju podaci.

Njegovo je iskustvo pokazalo da, želi li se specijalizirati za određeno usko područje, treba završiti više online tečajeva različitih sadržaja. No, tečajevima putem interneta usvaja se više teoretskog nego praktičnog znanja.

Iako možda na engleskom jeziku glamurozno zvuči, e-learning, odnosno e-učenje svako je stjecanje i akumuliranje znanja i informacija korištenjem interneta. Pa tako, popularno 'googljanje', odnosno pretraživanje interneta putem tražilica, među kojima je lider Google, također može biti dio e-učenja. Ipak, da ne bi bilo zabune, nije riječ samo o neorganiziranom skupljanju informacija, jer koncept e-učenja ima i svoje institucionalizirane

oblike i organizirane tečajeve. E-učenje koncept je obrazovanja koji razvija i podupire Europska unija. U Hrvatskoj je ta obrazovna metoda tek u povojima, a samo značenje pojma nije dovoljno razjašnjeno.

Učenje na daljinu (distance learning) podrazumijeva svako obrazovanje izvan učionice, a korištenjem informatičkih tehnologija

usvajaju se znanja sve potrebna u današnjem ubrzanom poslovnom svijetu punom promjena.

Riječ je o nešto širem pojmu od e-učenja, s obzirom na to da se njime podrazumijeva svako učenje na daljinu, koje ne mora nužno biti uz korištenje interneta, već uz korištenje, primjerice telefona.

Samo 6,8 posto poduzeća nudi e-učenje

Iako smo donekle na njih bili spremni, rezultati istraživanja agencije Henda, provedene za Lider, ipak su nas iznenadili. Polovina domaćih poduzeća uopće nije upoznata s konceptom e-učenja, a samo je 13 posto poduzeća u potpunosti s njime upoznato. Još je poraznije što samo 6,8 posto poduzeća e-učenje nudi svojim zaposlenicima kao strukturirani dio kompanijskog obrazovnog programa, a u 66 posto poduzeća uopće se ne služe e-učenjem.

U Hrvatskoj nema mnogo polaznika online tečajeva, a iskustva onih koje smo pronašli pokazuju da su oduševljeni primjenom znanja usvojenih na taj način, pa taj tip obrazovanja namjeravaju koristiti i ubuduće.

Siniša Babić, s početka naše priče, u svome poslu mnogo koristi znanja stečena e-učenjem. U svome radnom odjelu on je autor ili administrator nekoliko baza podataka u kojima se pohranjuju po-

daci o zaštiti na radu, dokumentaciji, inventaru i skladišnom poslovanju, a tečajevi su mu pomogli da taj posao, kao što kaže, obavlja kvalitetnije i s lakoćom.

Među rijetkim kompanijama koje nude učenje na daljinu kao način obrazovanja je i Tisak d.d. U protekle je dvije godine ta kompanija zaposlenicima ponudila pohađanje ne-

Prednosti i nedostaci

učenje u bilo koje vrijeme
učenje na bilo kojem mjestu
uvažavanje individualnog ritma

asocijalnost
nenazočan mentor
poticanje otuđenosti

Internetom do novca iz Europske unije

Europska unija u projekte vezane uz e-učenje, koji počinju 2007. godine, namjerava uložiti više od 100 milijuna eura. Od prosinca 2006. godine može se upisati online tečaj za funkcioniranje 'fund raisinga' Europske unije u organizaciji Europa Medije. Cijena tečaja je 180 eura. Ti bi tečajevi Hrvatskoj, kao zemlji koja ulazi u pregovore, mogli biti od velike koristi, osobito uzme li se u obzir činjenica da se cjelokupan sustav 'fund raisinga' Europske unije

potpuno izmijenio. Kako zatražiti novac iz raznih fondova Europske unije? Na koji način taj novac najbolje uložiti? Što pokazuju iskustva zemalja članica? Nakon prijave na tečaj, polaznicima se omogućuju online testovi, brošure, te materijali za učenje. Od najboljih deset posto polaznika tečaja izabrat će kandidata kojem će biti omogućeno šestomesečno članstvo u My EU Centera, organizaciji zaduženoj za monitoring EU programa.

koliko informatičkih programa putem e-učenja. Ana Brajković, suradnica za korporativne komunikacije u Tisku, završila je čak tri online tečaja te postala napredni korisnik triju programa Microsoftova Officea: Excela, Worda i Outlooka.

- Prednost je e-učenja i to da nisam morala satima sjediti u učionici i slušati predavanje o sadržajima koji su mi već poznati i koje sam svladala. Takve sam 'preletjela', a posvetila sam se detaljnije sadržajima s kojima sam bila slabije upoznata - kaže A. Brajković.

Ipak, e-učenje nije svemoćno, pa tako mlada zaposlenica Tiska dodaje da su za svladavanje prezentacijskih vještina ili umijeća pregovaranja, u kojima se temeljna znanja mogu usvojiti putem e-učenja, potrebne radionice u kojima se stečena znanja mogu i praktično provjeriti i uvježbati. Anu Brajković na e-učenje motivirala je znatiželja i želja da ponovi gradivo. Poput mnogih drugih polaznika, tečajevima se više bavila u uredu nego kod kuće zbog mnogo brže internetske veze. Spora internetska veza u mnogim domovima u Hrvatskoj i još nedovoljno raširen adsl pristup internetu među razlozima su zbog kojih e-učenje u nas nije eskaliralo u 'epidemiju', kao što je slučaj u razvijenijim zemljama.

Učenju stranih jezika nedostaje konverzacija

Trend ove vrste obrazovanja, kao i svaki drugi obrazovni novitet, počeo je u akademskoj zajednici da bi se potom proširio i na poslovne krugove. Klasično obrazovanje, kakvo danas imamo u Hrvatskoj, na žalost, još ne nudi razvijanje svijesti o timskome radu, koji je u kompanijama sve češće prioritet. Iako možda zvuči paradoksalno, učenje na daljinu razvija sposobnosti timskoga rada. Iskustva koja polaznici stječu na online tečajevima mogu izmjenjivati na forumima i chatovima, i na taj način učiti kako se radi u timskoj atmosferi.

Željko Kučič, voditelj Tehničkog odjela tvrtke Valamar Hotels&Resorts, pohađao je online tečaj njemačkog jezika. Govoreći o prednostima takva obrazovanja kaže da interaktivna multimedijalna metoda simulira daleko više vrsta različitih situacija i dijaloga nego što se može postići na običnom tečaju. Originalne multimedijalne lekcije lakše ostaju u pamćenju, i, najvažnije, e-učenje omogućava ležerniji početak govorenja na stranom jeziku, jer pola-

zniku ispred računala nije neugodno zbog grešaka koje napravi, što je slučaj ispred grupe ljudi ili profesora.

Ipak, kaže, e-učenju nedostaje konverzacija uživo na stranom jeziku koji je zapravo najvažniji pri učenju komunikacije. Također, neki su dijelovi lekcija zamorni i nekorisni, jer se ne mogu isključiti a stalno se ponavljaju u programiranu sustavu učenja.

Microsoft sponzor E-learning akademije

- E-učenje trebaju koristiti osobe koje već imaju minimalno predznanje stranog jezika, to je dobra metoda aktivacije znanja za osobe koje su nekad učile jezik ali ga vrlo dugo nisu koristile, međutim pravu konverzaciju uvijek je najbolje učiti među ljudima - zaključuje Kučič.

E-učenje je jeftinije i brže od klasičnog te omogućuje individualni pristup učenju i tako poboljšava kvalitetu naučenog. E-tečajeve u Hrvatskoj organizirano nude neke institucije. U akademskoj i istraživačkoj mreži Carnet već se četiri godine može pohađati tečajevima E-learning akademije (ELA), koji traju 34 tjedna, a sponzorira ih Microsoft Hrvatska. Tečajevi su predviđeni za visoko obrazovane građane, obično edukatore, koji na taj način usavršavaju ne samo informatička nego i pedagoška, metodološka, socijalna te komunikološka znanja.

Dragana Kupres, voditeljica Akademije, pohvalila nam se da ove godine ima 75 polaznika,

HRVOJE BALEN: - Osim seminara, Algebra intenzivno razvija online sustave za testiranje

što je, koliko god malo, više nego u protekle tri godine zajedno.

- Potvrđuje se interes hrvatske akademске zajednice za cjeloživotno obrazovanje i usavršavanje s obzirom na sve složenije i zahtjevnije potrebe studenata i učenika koji su počesto, na žalost, informatički obrazovaniji od svojih predavača - kaže Dragana Kupres.

Ministarstvo obrazovanja odlučilo je stipendirati nastavnike srednjih škola koji pohađaju Carnetove tečajeve s 15.000 kuna za tečaj.

Katarina Cindrić, osnivačica i direktorica Eduteke d.o.o. - škole stranih jezika Prospero, trenutno pohađa program ELA-e, smjer Podučavanje (Tutoring). Osobito korisnim smatra konstruktivistički pristup nastavi, odnosno aktivno sudjelovanje polaznika kao i razmjenu njihovih iskustava na forumima i diskusijama. Najvećim izazovom smatra mogućnost razvijanja kritičkog mišljenja kod polaznika, jer ono, i aktivno sudjelovanje polaznika takvih tečajeva, smatra budućnošću cjeloživotnog učenja.

Pilot-projekt za 40 srednjih škola

Jedina nepoznanica - cijena

Kao što saznajemo od pomoćnika ministra obrazovanja Dragana Schwarz i direktora Carneta Zvonimira Stanića, u četrdeset srednjih škola diljem Hrvatske planira se uvođenje pilot-projekta Learning Management System (LMS). Svaki nastavnik i učenik može se 'logirati' svojom lozinkom i dopušten mu je pristup u LMS - interaktivan način predavanja gradiva. LMS je pogodan i za individualni ritam praćenja nastave - učenici kod kuće mogu ponoviti sadržaje koje nisu razumjeli, i na taj način lako 'uhvatiti korak' s ostatkom razreda. Projekt će se zasad provoditi u srednjoj školi a, s vremenom, ako zaživi i pokaže se uspješnim, trebao bi postati i dijelom osnovnoškolskog programa.

Za sada LMS u Hrvatskoj nudi informatičke sadržaje, fiziku i matematiku, a u dogledno vrijeme trebao

bi pokriti sve predmete. Program povijesti, zemljopisa i hrvatskog, na primjer, ne može se prevoditi pa bi ga trebali izraditi naši nastavnici. Osim što učenicima i profesorima pruža jednostavnije načine učenja, LMS tehnologija standardizira obrazovni proces i omogućuje ujednačenu i kvalitetniju nastavu. Zamjenik ministra Dragan Schwarz nije se pokazao jednako rječit kad je trebalo govoriti o financijskoj strani projekta. U Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka, međutim, saznajemo od Josipa Borića, pomoćnika ministra u Upravi za otoke, da bi samo projekt Razvoj komunalne i društvene infrastrukture na hrvatskim otocima, koji podržavaju Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo mora i Carnet, trebao stajati 60 milijuna kuna.

SAŠA DUMIĆ: - Tečajevi u vrijeme radnog vremena su frustrirajući, što je Cogniti ukazalo na potrebu e-učenja

Učenje bez neposrednog sudjelovanja mentora također razvija istraživački duh kod ljudi - sami trebaju iznaći rješenja koja bi im u klasičnom modelu poučavanja ponudio učitelj.

- Polaznike treba učiti praktičnim znanjima i jasno im dati do znanja da su naučena znanja njihovi adut i alat za snalaženje u suvremenom svijetu - smatra Katarina Cindrić.

Obučeno 800 pravosudnih djelatnika

Učilišta Algebra i Cognita u Zagrebu nude informatičke online tečajeve. Cognita informatičkim profesionalcima nudi i poslovne tečajeve kojima se stječe više od 40 IT certifikata. U ožujku ove godine Cognita je predstavila i novi model učenja - kombinirano učenje, blended learning - kombinaciju e-učenja i suradnje s mentorima. Otprilike sedamdeset posto blended learninga odvija se online, a preostalih trideset posto u suradnji s mentorom.

Takav je način učenja osobito pogodan za poslovne ljude s prenatrpanim rasporedom, jer se sastanci s predavačima održavaju prema dogovoru - mogu 'chatati' kad god je polazniku potrebno, kažu u Cogniti. Polaznicima blended learning tečajevi odgovaraju i s obzirom na to da nude više od osnovnih informatičkih znanja,

DENIS STANAREVIĆ: - Cisco je ustanovio Network akademiju od dva semestra za kreiranje i dizajniranje mreže

pa su pogodni za informatičare profesionalce i voditelje projekata. Algebra je blended learningom, kombinacijom mentora u učionici i učenja na daljinu, školovala polaznike za programiranje u Microsoft tehnologijama. Korisnici Algebrinih e-usluga su T-Com, Zagrebačka banka, Erste banka i mnogi drugi. Cognitini tečajevi nude interaktivne multimedijalne materijale koji bi trebali zamijeniti predavača. Nastoje ipak polaznike ne ostaviti prepuštene same sebi, već im daju online mentora koji bilježi svaki polaznikov 'korak'. Na hrvatskom jeziku Cognita i Algebra nude osam osnovnih informatičkih tečajeva, na primjer MS Word, MS PowerPoint i tečaj interneta. Ti su tečajevi još najpopularniji. Tečajeve prezentacijskih vještina, kao i one za menadžere nude, nažalost, još samo na engleskom ili njemačkom jeziku.

- Iskustva su pokazala da su informatički tečajevi u vrijeme radnog vremena jako frustrirali polaznike s mnogo poslovnih obveza. To je ukazalo na potrebu za e-učenjem u Hrvatskoj - ističe Saša Dumić, izvršni direktor Cognite.

E-tečajeve stranih jezika tvrtka Cognita nudi u suradnji sa školom stranih jezika HalPet, koja polaznicima nudi online mentore. Cognita također nudi mogućnost e-tečajeva prema na-

Načini e-učenja

PODCASTING

Snimanje predavanja, kamerom ili čak samo diktafonom. Neka sveučilišta, na primjer Wageningen u Nizozemskoj, predavanja stavljaju na svoje web stranice, kako bi ona bila dostupna studentima koji nisu nazočili nastavi. Na taj je način jednostavno ponoviti gradivo ili samo neke njegove dijelove.

VIDEOKONFERENCIJE

U poslovnom svijetu ta se metoda koristi za organiziranje sastanaka s kolegama s istog područja iz različitih zemalja, na primjer. Također se čini da je videokonferencija idealan način vježbanja konverzacije na stranom jeziku. U Hrvatskoj još takva praksa ne postoji.

VIRTUALNA UČIONICA

Ako nema dovoljno učenika zainteresiranih za neki predmet, učenik se može uključiti u nastavu u nekoj drugoj školi u kojoj je taj predmet normalno zastupljen. Ta je metoda vrlo zanimljiva i učenicima koji su dugo bolesni. Virtualnom učionicom može se nazvati i forum na kojem 'chataju' polaznici nekog tečaja na daljinu, kako bi razmjenjivali iskustva i lakše rješavali tekuće probleme.

'KLIKERI'

Metoda 'tko želi biti milijunaš': svatko daje svoj odgovor na pitanje mentora. Ta je metoda i anketna i edukativna.

rudžbi, pa su tako, na primjer, prije godinu dana za menadžere iz Lure organizirali tečaj ocjenjivanja radnog učinka zaposlenika, a za Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija tečaj abecede europskih integracija. U suradnji s Igeom, Cognita je obučila osam stotina zaposlenika Ministarstva pravosuđa procesu digitalizacije zemljišnih knjiga, koji je još u tijeku. Zanimljiv je podatak da u posljednjih godinu dana Algebra i Cognita bilježe povećanje interesa korporativnih korisnika za e-učenje. Cognita navodi porast interesa za čak 350 posto u razdoblju od 2005. do 2006. godine.

ANKETA

Što kažu polaznici e-tečajeva

ANA BRAJKOVIĆ, suradnica za korporativne komunikacije u Tisku:
Biramo vrijeme i mjesto učenja
- Najveća je prednost online tečaja u tome da korisnik može sam odabrati vrijeme i mjesto za učenje. Paradoksalno, zapreka pohađanju takvih tečajeva može biti nedovoljno poznavanje rada na računalu, jer su u tom slučaju i jednostavne funkcije problem.

JOSIP KUMERIČKI, savjetnik Uprave za razvoj u Samoborki:
Internet umjesto skupih simpozija
- Nekad smo znanja stjecali putujući na specijalizirane simpozije. Poduzeća budućnosti morat će postati učilišta u kojima će zaposlenici imati svoga online učitelja koji će ih podučavati korisnim znanjima nove tehnologije.

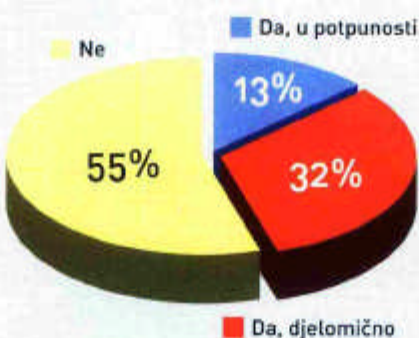

KATARINA CINDRIĆ, direktorica škole stranih jezika Prospero:
Čarobni ormar iz Narnijske kronike
- Iako je ta vrsta obrazovanja zahtjevnija s obzirom na popunjen raspored, namjeravam i ubuduće upisivati tečajeve na daljinu. Kad nakon radnog dana zavirite u računalo i provjerite diskusijske stranice, ponekad vam se učini da ste zakoračili u čarobni ormar iz Narnijske kronike.

SINIŠA BABIĆ, voditelj tehnološkog procesa u Plivi:
Još jedan mali korak u otuđenost
- Usvojena znanja redovno koristim u nekim dijelovima svojih radnih aktivnosti. Ipak, svjestan sam da je online obrazovanje još jedan mali korak u otuđenost, jer nas ono potiče da 'zurimo' u ekran, umjesto u ljude ili u okoliš oko sebe.

Jeste li upoznati s konceptom e-učenja?

Anketa Henda na 261 ispitaniku

Obrazuju li se vaši zaposlenici putem interneta?

Anketa Henda među 118 kompanija

Algebra je, uz Cognitu, najjača tvrtka koja se u Hrvatskoj bavi e-učenjem. Od 2002. Algebra stalno raste i danas ima tim od desetak stručnjaka i specijalista za razna područja e-učenja. Voditelj marketinga Algebre Hrvoje Balen priznaje da e-učenje definitivno nije potpuna zamjena za klasično učenje u učionici, ali je vrlo dobra nadopuna, pogotovu za stjecanje informatičkih vještina. Osim seminara, Algebra intenzivno razvija online sustave za testiranje.

- Algebrin sustav za polaganje ECDL ispita, koji je razvijen u suradnji s Hrvatskim informatičkim zborom, predstavlja tek sedmi sustav takve vrste i u potpunosti je hrvatski proizvod. Nadamo se da će ubuduće i država, koja kroz veliki projekt MZOŠ-a školuje nastavnike i profesore, prepoznati koliko se uštede mogu ostvariti korištenjem sustava automatskog testiranja - zaključuje Balen.

Cisco, trenutačno vodeća tvrtka za umrežavanje (networking), Hrvatskoj donosi pozitivna i negativna iskustva iz svijeta u tome području. Kao što saznajemo od Denisa Stanarevića, prodajnog predstavnika Cisca za javni sektor, osnovni preduvjet e-učenja jest uspostavljanje mreže, dakle osiguravanje pristupa internetu. Ako takva pristupa nema, učiti se može i s CD ROM-a. Tell Me More najbolji je primjer materijala za učenje engleskog jezika za djecu i odrasle na CD ROM-u, koji je već godinama dostupan na hrvatskome tržištu. Cisco je ustanovio i Network akademiju. U Hrvatskoj ima osam takvih akademija, na kojima oko tisuću djece uči kako kreirati i dizajnirati mrežu. Ak-

demija traje dva semestra i stoji oko 6.000 kuna.

- Nakon položenih ispita polaznici dobivaju certifikat, kojim im u Hrvatskoj praktički jamči dobivanje radnog mjesta - tvrdi Stanarević.

Učitelj tipka i govori 'iz kompjutera'

Ove godine u suradnji s Cognitom osnovana je i Akademija informatičkih tehnologija u Rijeci koja također nudi usavršavanje informatičkih znanja. Akademija je od Cognite preuzela tečajeve za e-učenje koje nudi zainteresiranim korisnicima, prije svega pripadnicima akademske zajednice. Osim regularnih tečajeva koje upisujemo naprosto kao zainteresirani građani, u posljednje je vrijeme popularno uvođenje e-učenja za cijelo poduzeće. Tako, na primjer, Valamar Hotels&Resorts svojim zaposlenicima organizira tečajeve informatičkih sadržaja i stranih jezika, koji su im kao turističkoj i uslužnoj djelatnosti prijeko potrebni, osobito s obzirom na dislocirane destinacije Valamara. Sandra Miletić, suradnica u Ljudskim resursima u Valamaru, pohađala je putem e-učenja tečajeve Excella i francuskog jezika. Kao nedostatak tečajeva navela je presporo očitavanje lekcija te zaključila da bi joj bilo korisno ponoviti tečaj francuskog putem e-učenja u kombinaciji s klasičnim tečajevima, kako bi riješila probleme i 'nejasnoće' koji su se pojavili na prethodnim tečajevima.

Splitska škola Kartelo, koja je već 1995. godine počela s dopisnim školovanjem, danas nudi cijelu paletu online tečajeva za otprilike 300 kuna. Savjetnik Uprave za razvoj građevnih

Nastava videokonferencijom

Kao osnovnoškolsku zanimljivost vezanu uz učenje na daljinu svakako treba spomenuti pilot-projekt škole na daljinu na otoku Veli Drvenik kod Šibenika. Dva učenika petog razreda osnovne škole prate nastavu iz škole 'Majstora Radovana' u Trogiru. To funkcionira prema na-

čelu videokonferencije - u školi u Trogiru smještene su kamere i televizor, s kojih se slika odašilje u učionicu u Drveniku Velom omogućujući učenicima sudjelovanje u nastavi. Projekt zajedno financiraju Ministarstvo prosvjete i Grad Trogir.

Srce gura e-učenje na fakultete

Kad je o visokom obrazovanju riječ, sveučilišni računski centar Srce krenuo je 2005. godine s Tempus projektom o obrazovanju. Na projektu uz Srce sudjeluju i Ministarstvo obrazovanja te sveučilišta u Rijeci i Dubrovniku. Cilj im je upoznati akademsku zajednicu i studente s blagodatima e-učenja te poboljšati sveučilišnu nastavu metodama i tehnologijom e-učenja, osobito prilagodbom na europska sveučilišta i njihove metode rada sa studentima. Kako bi to bilo moguće, treba organizirati značajnu tehnološku podršku. U Srcu se također nadaju strateške doku-

mente e-učenja 'pogurnuti' u Statut Sveučilišta, tako da ih prizna cijela akademska zajednica. Zasad je riječ o nedovoljno prepoznatim, izoliranim naporima pojedinih nastavnika koji na svoju ruku studentima omogućuju razne oblike učenja ili polaganja ispita na daljinu. Srce će krenuti i s tečajevima za javnost o tome što je učenje na daljinu i na koje se one načine provodi u Hrvatskoj. Projekt Poboljšanje kvalitete obrazovanja tehnologijom e-obrazovanja trajat će tri godine, a za njegovu provedbu predviđen je proračun od gotovo 530.000 eura.

materijala i proizvoda u Samoborki d.d. Josip Kumerički još je 1996. godine u toj školi upisao tečaj Excela. Danas u Kartelu pohađa mnoge druge online tečajeve i smatra ih presudnima za vlastito daljnje profesionalno usavršavanje.

- Ispred vas na ekranu je Notepad na kojemu gledate kako učitelj tipka, a u pozadini čujete njegov glas, gotovo kao da ste na pravom predavanju. Ti su mi se materijali apsolutno najviše svidjeli - rekao je Josip Kumerički.

Kakvo je predznanje potrebno za pohađanje e-učenja? Nužno je, naravno, služiti se računalom i poznavati barem osnove interneta. Također je poželjna i brza internetska veza kako bi se cijeli proces učenja olakšao. Čini se da je upravo nedostatak informatizacija u Hrvatskoj najveća prepreka e-učenju. Najdrastičnija je činjenica da se mnoge zdravstvene ustanove, čak i privatne, za ispisivanje nalaza još često koriste pisačim strojevima. Ti su strojevi, iako je primjer možda pretjeran, dobar pokazatelj nedovoljne institucionalne i tehničke podrške u Hrvatskoj, prijeko potrebne za e-učenje.

E-ispiti bez prepisivanja?

Liderovo ispitivanje pokazalo je da se iskustva polaznika online tečajeva u mnogočemu poklapaju. Najveća prednost e-učenja za njih je činjenica da pohađanje tečajeva nije vezano uz neku lokaciju na kojoj bi se morali naći u određeno vrijeme. Osobito je to korisno, naravno, zaposlenim ljudima s malom djecom. Polaznicima se dopala i mogućnost vraćanja na stare lekcije koje su im možda slabije 'sjele'. Većinom su za učenje gradiva odabrali posao ili vrijeme nakon posla, zbog brže internetske veze. No, navodili su i nedostatke takvih tečajeva. Gotovo svi su imali primjedba na 'asocijalnost', jer nema neposrednog kontakta s predavačem, iako je on dostupan putem maila i telefona. Također, paradoksalno, jedna od prepreka je i nedovoljno poznavanje računala, jer ako nismo u stanju pratiti neke jednostavne funkcije cijeli se proces učenja 'zakoči'. Neki od anketiranih polaznika tečajeva iskreno

su priznali da nedostatak može biti i njihova lijenost - ništa ih ne tjera na učenje, pa pri kraju tečaja pokušavaju nadoknaditi sve lekcije, što, naravno, nije moguće. Gotovo svima anketiranim znanja usvojena na tečaju bila su korisna u daljnjem poslu i svi su zaključili da bi ih rado ponovno pohađali. Što je s polaganjem ispita? Odmah se nameće pitanje - nema kontrole, može li se prepisivati? Carnetova Akademija ne traži polaganje završnog ispita kako bi se dobio certifikat, već aktivno sudjelovanje polaznika za cijelog trajanja tečaja. To uključuje čitanje obvezne literature, čak ponekad i dodatne, kako bi sve bilo jasno, zatim sudjelovanje u diskusijama. Za obavljene zadatke i uspješno sudjelovanje u diskusijama potrebno je 'nakupiti' 75 posto bodova za prolaz. Na taj način polaznici ne mogu učiti kampanjski, već su primorani cijelo vrijeme sudjelovati. U Cogniti polaganje ispita ovisi o tome kako je polaznik rješavao ogledne testove iza svakog predavačkog poglavlja. Na kraju treba riješiti jedan kompliciraniji zadatak koji obuhvaća cijelo znanje. Na primjer, napraviti program u Excelu koji može nešto izračunati. Polaznik je ograničen vremenom, a program na kraju treba 'funkcionirati'. Općenito je stav polaznika da bi bilo apsurdno prepisivati na ispitima takve vrste, jer od toga ne bi bilo nikakve koristi. Algebrine tečajeve obvezno je završiti ispitom koji se polaže u jednoj od njihovih učionica.

Ekonomija utemeljena na znanju, kakvu Hrvatska barem deklarativno želi imati, uvelike ovisi o konceptu cjeloživotnog učenja, a njegov je važan dio upravo e-učenje. Zato bi što veći broj zaposlenih ljudi, ili kompanija u kojima rade trebao prepoznati potrebu za takvim učenjem. Prije ili kasnije, kažu europska iskustva, zahtjevi tržišta rada sami će nametnuti takav pristup brojnim osobama željnim boljeg posla, a sjetimo li se uobičajenog savjeta prema kojemu je svaku stvar bolje prije napraviti nego poslije, pa će u prednosti biti oni koji se sami toga dosjete prije nego što im to tržište počne diktirati. ■

e-tečajevi

40

IT certifikata može se steći na informatičkim online tečajevima koje Cognita nudi informatičkim profesionalcima